

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtak in velja s pošlino vred in v Mariboru s pošliljnjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebnih naročnin.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Poziv

k dopolnilnej volitvi za državni zbor.

Odbor Slovenskega društva za Štajersko je v seji 15. januarja sklenil p. n. volilec navetovati, da rajnemu g. Mihajlu Hermanu kot najvrednejšega naslednika izvolijo dne 31. jan. t. l. v Ptuj, Rogaci in Ljutomeru jednoglasno čest. gosp. **Božidara Raiča**, mnogozašlužnega župnika sv. Barbare v Halozah. Njegov lastnoročno napisani politični črtež se glasi:

Božidar Raič,

volilec volilnih okrajev: Gornje-Radgonskega, Ljutomerskega, Ormoškega, Sv. Lenartskega, Ptujkega, Šmarijskega, Rogaškega.

„Bridka smrt pokosila je sred decembra 1883 za nas darovalno življenje blagega gosp. Mih. Hermana, bivšega deželnega in državnega poslanca rečenih volilnih okrajev, in c. k. vlada razpisala je na 31. den tega meseca dopolnilno volitev državnega poslanca. Slovensko ljudstvo samo in zastopano po svojih razumnih iz navedenih volilnih okrajev izreklo je svojo iskreno željo, da naprim to teško poslansko breme na svoje rame. Izgovori in izpričevanja neso nič pomagala, torej zgodi se volja narodova; vsaj je glas naroda glas božji. Ako bode moči narodu slovenskemu s tem kaj koristiti, hočem tudi v svojem 57. letu prebiti vse nepravilike, katere so s poslanstvom v zvezi; akoprem je naš največi učenjak in točen poznavalec neprijetnih razmer državnega zbora in državnega poslanstva rekel: „pomilujem vsakega, kateri tamo (v državni zbor) pride“. Itak, če je na blagost in srečo sorojakom, podvržem se za nje vsem nadlogam in neprijetnostim, dobro vedoči, ka me na to veže sveta dolžnost in iskrena ljubezen do svojega zatiranega in zaničevanega naroda slovenskega — vedno vernega svojemu cesarju. Sedaj bi najbrže radi vedeli moje nazore o šolskih, političnih in gospodarskih razmerah?

Slovenci! moje mišljenje in prepričanje narodno-politiško razkrito je v govorih na taborih pri velikih narodnih svečanostih, skromneje v krajnem in okrajnem šolskem svetu in v okrajnem zastopu, po mojem delovanju pri mnogoterih volitvah, posebno pa v sestavkih po raznih naših časnikih. Sicer pa kratko ponavljam svoje nagleds v naslednjih točkah:

a) Osnovne, oziroma ljudske šole naj bodo narodne; ako pa je otrok po vse izurjen v slovenskem čitanju in razumeju čitanih sestavkov, v pismu in računu, naj se v ime božje potem začne v III. razredu s čitanjem in pisanjem drugega deželnega jezika, kar pa bi se naj vršilo v istej meri na meji pri naših sosednih drugojezičnih narodih.

Za nemščino, oziroma laščino, odločene so srednje šole, to je gimnazije in realke, kder se učni načrt naj tako uravna, da bodo po dokončani gimnaziji ali realki vsi slovenski učencina Slovenskem sevsema zmožni slovensčine in nemščine. V to svrhu je treba pred vsem zahtevati slovenskih paralelnih razredov na spodnje-štajerskih gimnazijah. Vsi gimnazijski in realni učitelji po vsem Slovenskem morajo biti po vse zmožni slovenskega jezika v pismu in besedi. Kdor ne zna našega lepega jezika jedrno, naj ne je od naših krvavih žuljev vsakdanjega kruha.

Učiteljišče v Mariboru bodi za Slovenski štajer slovensko, a nemščina kot obvezni predmet.

Deželno šolsko svetovalstvo v Gradci dosle prek in prek nemško in nam Slovencem navpik nasprotno, naj se preinači ali kar še bolje želimo, preseli za Slovence na Spodnje Štajersko kot oddelek tako, da bode Slovencem pravično. Vsi šolski nadzorniki Slovencem protivni, naj se odstranijo.

Za slovenske pravnike naj se osnujejo početkom 1884/5 šolskega leta na graškem vseučilišču stolice, da se bode slovenski

razlagal: občni državljanski zakonik, pravdni in nepravdni postopnik, kazenski zakonik, kazenski postopnik, trgovinsko in menjiško pravo, za kar je svitli cesar z najvišjim sklepom od 59. jul. 1870 bil ministru Hohenwarthu zaukazal v državni proračun vpostaviti 3600 fl. pa liberalna večina državnega zbora jih ni dovolila. Kako bi naj uradniki slovenski uradovali, ako se neso učili?

b) Vsi uradniki na Slovenskem morajo znati slovenski v pismu in besedi; ako ne, srečno! torej tudi s vsemi občinami slovenskimi uradovati slovenski, če se prekrše proti temu, z Bogom! Zakaj bi naš tečni pšeničak tuji kot neznanci našega slovenskega jezika dobivali, in zato še se iz nas norca delali in nas zaničevali, a mi Slovenci v svojej domovini naj bili zadovoljni z ovsenjakom; vsaj naši bankovci imajo jednako vrednost z drugimi, in naši junaki mladenči so hrabri vojaki kakor drugi, ali še boljši, in cesar jih je pri različnih prilikah pohvalil rekoč: „Slovenci, dobro!“

c) Spodnje Štajersko, ker iz Gradca nam se ne daje, cesar nam treba, čeravno mi tamo mnogo plačujemo, naj dobi poseben oddelek nametniški na Slovenskem Štajerji, ali kar še nam je ljubše, naj se vsi Slovenci združijo v jedno upravo združeno Slovensko.

c) Delavcem naj se počinek privošči po nedeljah in praznikih.

d) Ženitev družine (poslov) in skrajnih ubožcev naj se umno omeji.

e) V gospodarstvenem obziru naj bi tudi nekaj storila država, da se uredi deroča Drava na Slovenskem Štajerji, in naj bi se uresničila železnica, koja bi tekla nad Radgono, Ljutomer, Ormož.

Teh toček izvršitev hočem zagovarjati po svojej zmožnosti in sposobnosti, in še drugih koje bodo mi častni volilci pismeno ali ustno naznanili. Vse za blagost in srečo vseh Slovencev!“

Predragi rojaki slovenski! To je politična izpoved č. g. Božidara Raiča, verno zapisana zapuščina blagega našega prvoboritelja Mih. Hermana, jedro narodne slovenske politike. Ko to dosegnemo, zagotovljena so nam Slovincem naša slovenska tla, zagotovljen obstanek in napredek na narodnej podlagi, postali smo drugim res enakopraven narod, ki zraven enakih bremen tudi uživa jednake pravice. Da nam to priboriti pomaga, je č. g. Božidar Raič najsposobnejši mož. On je naš rojak, porojen od slovenskih kmetijskih staršev pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo, izšolan v Mariboru in Gradcu, tukaj v duhovnika posvečen kaplanil je v Slivnici, posloval kot profesor slovenščine na gimnaziji v Mariboru in pastiruje že mnogo let kot veleskrbni župnik velike župnije pri

sv. Barbari v Haložah. Od rane mladosti do sere starosti kaže vedno vneto srce za svoj narod; celih 40 let dela in bori se za nas Slovence z besedo, peresom in premoženjem. Njegovo ime daleč slovi kot najodličnejšega, zgovornega, neustrašljivega branitelja Slovencev. Njemu moremo z največjim zaupanjem izročiti zagovarjanje svojih najsvetejših pravic in zahtev.

Volite ga torej za svojega poslanca povsod **jednoglasno**, njemu v hvaležno priznanje, narodu slovenskemu pa v čast in korist.

Naslednik g. Mihajlu Hermanu bodi naš Božidar Raič!

Odbor Slovenskega društva

za Štajersko s sedežem v Mariboru.

Gospodarske stvari.

Kako brejo živino treba krmiti.

Hrana, koja se breji živini poklada, je za to velike važnosti. Breja živina se mora prvič dobro in obilno krmiti slasti takrat, kedar se od nje tudi še zahteva, naj tudi še dela, ali da krave molzejo. Breje živali so navadno bolj lačne in več povžijejo nego nebreje. Tudi imajo take živali neko posebno nagnjenost do odebeljenja. Temu nagnjenju se mora pametno nasproti stopiti, ker preveliko odebeljenje matere mladiču v maternem telesu škoduje. Take živali rade izvržejo, težko porodijo in tudi pozneje v nevarnost raznih bolezni pridejo.

Te previdnosti je bolj v drugi polovici brejosti nego v prvi potreba. V drugi polovici se mora brejim živalim obilo pa zopet ne preobilno pokladati in se namen te obilne klaje bolj v pridobivanji maščobe iskati. Pred vsem drugim se mora gledati, da je hrana skozi in skozi dobra in zdrava, da je tečna in lahko prebavljiva, tako da se prebavljanje nikdar ne moti. Nenavadna, trda, plesniva, kepasta, sploh več ali manj pokvarjena krma se breji živini ne sme polagati. Vse tiste reči, koje zapenkajo, napenjajo ali drisko napravljajo, na kratko vsaka hrana, ki prebavne in izločevalne organe draži, je sploh škodljiva, breji živini pa naravnost pogubna.

Sejmi 20. januarja Ernaudž, sv. Mohor, sv. Lenart v Slov. goricah. Schwanberg, 21. jan. Teharje, Mahrenberg, 22. jan. Mozirje.

Dopisi.

Iz Maribora (Čitalnica, trgoveca Grubič, Halbärth — Nagele — nesreče.) Naša čitalnica priredi pred postom še 2 plesni zabavi, 2. febr. in 26. febr. K tej drugej zabavi